

Granskning av regionens arbete med Agenda 2030

Rapport
Region Dalarna

KPMG AB

2022-11-07

Antal sidor 20

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Bakgrund	4
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	4
2.2	Revisionskriterier	5
2.3	Metod	5
3	Förutsättningar för ett effektivt hållbarhetsarbete	6
3.1	Agenda 2030 målen och Sveriges genomförande av Agenda 2030	6
4	Resultat av granskningen	7
4.1	Organisation	7
4.2	Styrande dokument	8
4.3	Implementering av hållbarhetsprogrammet	14
4.4	Hållbar utveckling i regionens nämnder	16
4.5	Uppföljning av regionens hållbarhetsarbete	17
4.6	Förslag till områden som finns skäl att bevaka ytterligare i kommande granskningar	19

1 Sammanfattning

KPMG har av Region Dalarnas revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska regionens arbete med Agenda 2030. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Syftet med granskningen är att ge revisorerna underlag att bedöma om regionens nämnder och styrelser verkställer fastställt hållbarhetsprogram på ett ändamålsenligt sätt. Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att det finns ett påbörjat arbete med att verkställa fastställt hållbarhetsprogram.

Hållbarhetsberedningen har ett antal uppdrag utpekade i regionplanen för år 2022 och dessa ska verkställas i förvaltningarna med hållbarhetsavdelningen som stöd. Enligt deras uppdrag har hållbarhetsberedningen utarbetat ett hållbarhetsprogram vars delmål och nyckeltal följs upp en gång om året genom en hållbarhetsredovisning, genom detta utvärderas programmet. Mot bakgrund av detta bedömer vi att det finns en strategi/plan för hållbarhetsprogrammet men att det borde förtydligas hur hållbarhetsprogrammet ska implementeras och operationaliseras för att genomsyra övrig planering på ett sådant sätt som är avsikten med programmet.

Vid tillfället för granskningen pågår integrering av hållbarhetsprogrammet i Region Dalarnas budget-, besluts- och uppföljningsprocesser samt ledningssystem. Inga specifika strategier eller riktlinjer finns för att hantera målkonflikter utan de hanteras när de uppkommer, dock finns ett förslag gällande att hållbarhetssäkra budget och beslut som vi bedömer är ett ändamålsenligt verktyg för att hantera målkonflikter.

En majoritet av intervjuade delar bilden att det finns en samstämmighet mellan Dalastrategin och hållbarhetsprogrammet, däremot kan arbetet som ska bedrivas i nämnder och styrelser gällande hållbarhetsarbete förtydligas och brytas ned ytterligare. Region Dalarnas arbete med hållbarhet utifrån Agenda 2030 med andra aktörer i regionen samordnas i huvudsak genom Dalastrategin och verksamhetsområdet Regional Utveckling.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi:

- Att regionstyrelsen tillser att det inom förvaltningsorganisationen är tydligt på vilket sätt arbetet med hållbarhetsprogrammet ska styras, följas upp och återspeglas.
- Att regionstyrelsen tar fram en grundläggande utbildning med fokus på praktisk tillämpning som respektive nämnd kan anpassa till sin egen verksamhet för att konkretisera hållbarhetsarbetet utifrån medarbetarnas vardag.
- Att regionstyrelsen tar fram en övergripande kommunikationsstrategi till stöd för genomförandet av Region Dalarnas hållbarhetsarbete utifrån Agenda 2030.
- Att regionstyrelsen säkerställer samverkan mellan nämnder och styrelser i arbetet med att verkställa programmet.
- Att regionstyrelsen och nämnderna genomför väsentlighetsanalyser och identifierar vilka mål och delmål i hållbarhetsprogrammet som är relevanta för den egna verksamheten. Här är det viktigt att väga in den ambitionshöjning som Agenda 2030 innebär.

2 Bakgrund

År 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030, en universell agenda som innehåller 17 globala mål för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Hållbar utveckling definieras av FN som utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.

Riksdagen har därefter i slutet av år 2020 beslutat om mål för Sveriges genomförande av Agenda 2030. Målen grundar sig på regeringens proposition 2019/20:188. I stora delar av samhället pågår nu olika aktiviteter för att förverkliga målen. Kommuner och regioner är en del i genomförandet.

Region Dalarna antog i juni 2021 en ny regional utvecklingsstrategi – Tillsammans för ett hållbart Dalarna. Strategin har ett tydligt fokus på hållbarhet och blir därmed också en beskrivning av hur Dalarna som län ska bidra till genomförandet av de globala målen. Regionfullmäktige antog också, efter ett brett upplagt arbete, i november 2021 ett hållbarhetsprogram som är en färdplan för Region Dalarnas omställning till en hållbar organisation. Programmet ska vara vägledande för regionens samtliga verksamheter och integrerat i ordinarie styrning och ledning. I hållbarhetsprogrammet redovisas mål som bildar utgångspunkten för regionens nämnder att formulera mål för sina respektive verksamheter.

Bl.a. mot bakgrund av en granskning från 2020 om regionens folkhälsoarbete, vilken bl.a. visade på att det saknades en koppling mellan och samsyn om hur det folkhälsoarbete som sker i verksamheterna överensstämde med det arbete som utgick från Agenda 2030, ser revisorerna starka skäl att följa hur hållbarhetsprogrammets intentioner kommer att operationaliseras i regionens olika verksamheter.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Syftet med granskningen är att ge revisorerna underlag att bedöma om regionens nämnder och styrelser verkställer fastställt hållbarhetsprogram på ett ändamålsenligt sätt.

Granskningen ska bl.a. lämna svar på följande frågeställningar:

- Finns strategier/planer e t c för hur hållbarhetsprogrammet ska implementeras/operationaliseras för att genomsyra övrig planering på ett sådant sätt som är avsikten med programmet?
- Finns till exempel strategier/planer för hur hållbarhetsprogrammet ska integreras i utformning av regionens budget-, besluts- och uppföljningsprocesser samt i ledningssystemet?
 - Finns det strategier för att hantera målkonflikter?
 - Är, i förekommande fall, strategier/planer ändamålsenliga?

2022-11-07

- Finns en övergripande samordning mellan olika nämnder och styrelser i arbetet med att verkställa programmet?
- Finns en samstämmighet (röd tråd) mellan Dalastrategin, hållbarhetsprogrammet och det arbete som ska bedrivas i nämnder och styrelser?
- Finns en organisation för löpande uppföljning och utvärdering av programmet?
- På vilket sätt samordnas Region Dalarnas arbete med hållbarhet utifrån Agenda 2030 med andra aktörer i regionen?
- Har nämnder/styrelser integrerat hållbarhetsprogrammet i ordinarie styrning?

I granskningen redovisas också förslag till områden som det finns skäl att bevaka ytterligare i kommande granskningar.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

- Kommunallagen 6 kap § 6
- Agenda 2030
- Region Dalarnas hållbarhetspolicy och hållbarhetsprogram 2022–2025
- Regionplan 2022
- Övriga beslut, styrdokument och policys som berör området

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier av samtliga reglementen, hållbarhetspolicy, hållbarhetsprogram 2022–2025, Dalastrategin 2030, årsredovisning 2021, hållbarhetsredovisning 2021, regionplan, budget och finansiell plan 2022–2024, verksamhetsplaner och budget för respektive nämnd och verksamhetsområde.

Intervjuer är genomförda med representanter för varje förvaltning, avdelningschef och tre hållbarhetsstrateger på hållbarhetsavdelningen för samt presidium i hållbarhetsberedningen.

Rapporten är faktakontrollerad av samtliga intervjuade.

3 Förutsättningar för ett effektivt hållbarhetsarbete

Förväntningarna på och ambitionerna i landets kommuner och regioner höga när det gäller hållbarhet, särskilt i genomförandet av de globala målen i FN:s Agenda 2030. I dagsläget är det frivilligt för kommuner och regioner att arbeta specifikt med agendan, även om de är bundna att arbeta med stora delar av agendans innehåll till följd av de lagreglerade grunduppdrag som de har inom sektorer som utbildning och sjukvård¹. Det finns en bred samsyn om att dessa ambitioner behöver omsättas i ordinarie styrning, ledning och verksamhetsutveckling för att kunna uppnås. Såväl Agenda 2030-delegationen, som Statskontoret och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) pekar på vikten av att integrera mål och uppföljning kopplat till Agenda 2030 i ordinarie styrsystem för att uppnå faktiska resultat².

3.1 Agenda 2030 målen och Sveriges genomförande av Agenda 2030

Agenda 2030 innehåller 17 mål och 169 delmål omfattande miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet. Nedan presenteras de 17 målen³.

Mål 1: Ingen fattigdom	Mål 10: Minskad ojämlikhet
Mål 2: Ingen hunger	Mål 11: Hållbara städer och samhällen
Mål 3: Hälsa och välbefinnande	Mål 12: Hållbar konsumtion och produktion
Mål 4: God utbildning för alla	Mål 13: Bekämpa klimatförändringar
Mål 5: Jämställdhet	Mål 14: Hav och marina resurser
Mål 6: Rent vatten och sanitet för alla	Mål 15: Ekosystem och biologisk mångfald
Mål 7: Hållbar energi för alla	Mål 16: Fredliga och inkluderande samhällen
Mål 8: Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt	Mål 17: Genomförande och globalt partnerskap
Mål 9: Hållbar industri, innovationer och infrastruktur	

Nationella Agenda 2030 samordnaren presenterade i maj 2022 en skrivelse till regeringen (2021/22:247) med den senaste uppdateringen om Sveriges genomförande av Agenda 2030. I skrivelsen konstateras att Sverige har flera pågående initiativ som bidrar till både det nationella och det globala genomförandet av Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. Trots den goda måluppfyllelsen för svensk del kan det konstateras att Sverige fortsatt har utmaningar kopplade till samordning och uppföljning av Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling, både nationellt och i det globala samarbetet. Det är därmed viktigt att fortsatt utveckla arbetet med en samstämmig politik för hållbar utveckling.

¹ Statskontorets rapport *Agenda 2030 i myndigheter, kommuner och regioner 2020:15*.

² Se bl.a. Agenda 2030-delegationen (2019) *Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning, världens möjlighet* SOU 2019:13, Statskontoret (2019) *Delrapport: Agenda 2030 i myndigheter, kommuner och regioner*, SKR (2019) *Webbrapport: Ledarskap för hållbar utveckling* <https://rapporter.skr.se/ledarskap-forhallbar-utveckling.html>

³ Agenda 2030 målen: <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/>

4 Resultat av granskningen

4.1 Organisation

Region Dalarnas högsta beslutanderätt utövas av regionfullmäktige, i enlighet med regionfullmäktiges arbetsordning 2 § och kommunallagen 5 kap 1 §. Regionfullmäktige beslutar i ärenden som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för Region Dalarna, främst mål och riktlinjer för verksamheten. Regionfullmäktige fastställer årsredovisning, hållbarhetsredovisning och hållbarhetsprogram⁴.

Regionstyrelsen är enligt 6 kap. 8 § kommunallagen och 25 § regionstyrelsens reglemente överordnad övriga nämnder på följande regionövergripande områden: personal- och arbetsgivarfrågor, verksamhetsplanering, ekonomisk förvaltning och redovisning, miljöarbete, information och säkerhet⁵.

I regionstyrelsens reglemente 41 § framgår följande:

För att särskilt bevaka hållbarhets- och folkhälsofrågor inom Region Dalarna ska det under styrelsen finnas en Hållbarhetsberedning med fem ledamöter och fem ersättare. Hållbarhetsberedningen ansvarar för Region Dalarnas arbete med hållbarhets- och folkhälsofrågor och ska vara pådrivande för utvecklingen på dessa områden. Ansvar för beredning och uppföljning av alla övergripande styrdokument och principiella beslut inom ansvarsområdet. Beredningen följer löpande utvecklingen och har initiativrätt till Regionstyrelsen men inte någon egen beslutsrätt. Folkhälsofrågorna bereds i samverkan med Hälso- och sjukvårdsnämnden. I dessa frågor ska Hållbarhetsberedningen också samverka med Valfärdsrådet.

Vid genomgång av resterande nämnders reglementen kan vi konstatera att det vid tillfället för granskningen inte finns en skrivelse om nämndens ansvar för genomförande och uppföljning av hållbarhetsprogrammet⁶.

Hållbarhetsavdelningen, organiserad under regionstyrelseförvaltningen, leder och samordnar regionens arbete med hållbar utveckling, inklusive strategiskt och praktiskt arbete med Agenda 2030, på tjänstemannanivå. Avdelningen är en stödfunktion i frågor som handlar om hållbar utveckling. I uppdraget ingår bland annat att stödja politik, förvaltningsledning och chefer avseende planering, genomförande och uppföljning av hållbarhetsarbete, ansvarar för framtagande och implementering av hållbarhetsprogram samt utbilda och informera både internt och externt.

⁴ LD14/01455; RD19/01207

⁵ LD14//01455; RD19/01215

⁶ LD10/02621 -- RD19/01358, LD16/03052 -- RD19/01358, LD17/02464 -- RD19/01358, RD19/01207 -- RD19/01358, LD17/03666 -- RD19/01358, LD18/00892 -- RD19/03135, LD10/02621 -- LD19/01215, LD10/02621 - - RD19/01358

Hållbarhetsavdelningens huvudsakliga återrapportering sker via hållbarhetschefen till hållbarhetsberedningen och vidare till regionstyrelsen. På tjänstemannanivå rapporteras till enhetschef för Ledningsstöd och strategi samt vidare till regiondirektör.

Intervjuade representanter från förvaltningarna delar bilden att roll- och ansvarsfördelningen upplevs som tydlig avseende att alla verksamheter har ett ansvar för att arbeta med hållbarhetsprogrammet. En utmaning som flera intervjuade representanter från förvaltningarna delar är hur man kan sprida information och kunskap om hållbarhetsprogrammet hela vägen ut i organisationen, det är oklart om budskapet har spridits till alla medarbetare eller inte.

4.1.1 **Bedömning**

Vi kan konstatera att ansvaret för att leda och följa upp arbetet med hållbarhet och Agenda 2030 finns utpekat i regionstyrelsens reglemente genom att hållbarhetsberedningen är ansvariga för hållbarhetsprogrammet. Vi noterar att nämnderna saknar ett utpekat ansvar för genomförandet av hållbarhetsarbetet i sina reglementen. Enligt Region Dalarnas hållbarhetsprogram (se avsnitt 4.2.3) ansvarar alla politiker och tjänstepersoner för att säkerställa att hållbarhetsarbetet implementeras i respektive verksamhet. Hållbarhetsavdelningen har därutöver ett särskilt ansvar att stödja förvaltningar och bolag i arbetet. Genom detta bedömer vi att ansvarsfördelningen delvis är utpekat i Region Dalarna. Därmed anser vi att det kvarstår arbete med att sprida information och skapa förståelse på alla nivåer i organisationen kring hur Region Dalarna ska arbeta med hållbarhet.

4.2 **Styrande dokument**

Då denna granskning fokuserar på Region Dalarnas hållbarhetsprogram kommer enbart ett urval av styrdokument presenteras. Region Dalarna har utöver nedan presenterade styrdokument ytterligare ett flertal styrdokument med bäring på hållbarhet och Agenda 2030 som inte omfattats av granskningen.

4.2.1 **Regionplan, budget och finansiell plan 2022–2024**

Regionplanen⁷ är Region Dalarnas övergripande styrdokument som den samlade styrningen ska utgå från. Övriga styrdokument är underordnade regionplanen. I regionplanen anges regionens mål med effektmål samt andra specifika uppdrag som är styrande för nämnders och verksamheters målstyrningsprocesser. Regionplanen tar sin utgångspunkt i Framtidsresan, Agenda 2030 och en god ekonomisk hushållning. Regionplanens struktur utgår från Region Dalarnas styr- och ledningssystem samt övriga gällande policyer, strategier och program.

⁷ Antagen av regionfullmäktige 2021-11-15/16

Region Dalarnas målområden är (i) medborgare, (ii) medarbetare och ledarskap, (iii) hållbar utveckling och (iv) digitalisering. Inom målområdet hållbar utveckling ska verksamheterna under planperioden arbeta med följande effektmål:

- Minskad miljöpåverkan
- Starkare ekonomi
- Bättre infrastruktur i hela Dalarna

Hållbarhetsberedningen har fått följande uppdrag för planperioden:

- Utbilda om och implementera hållbarhetsprogrammet
- Minska matsvinnet med minst 50%

Följande uppdrag kvarstår från år 2019, 2020 och 2021:

- Sträva efter att regionens fordon drivs med fossilfritt bränsle
- Belysa hur avfallsmängden inom regionen kan minskas, samt hur rutiner för återbruk och återvinning kan utformas
- Se över hur engångsartiklar kan fhasas ut och ersättas
- Revidera resepolicy för personalen så att den starkare ska styra mot hållbara resesätt.

4.2.2 Region Dalarnas hållbarhetspolicy

Region Dalarnas hållbarhetspolicy⁸ beskrivs som ett övergripande ramverk för det breda, löpande, långsiktiga och dynamiska angreppssätt som utgör grunden för regionens hållbarhetsprogram. I policyn har ett antal punkter identifierats som krävs för ett effektivt genomförande av Agenda 2030 och de globala målen:

- Sammanhållen styrning och ledning med ansvarsfullt och regionövergripande perspektiv, samt strategisk ledningseffektivisering i ständig förbättring, för att säkerställa att såväl miljömässig som social och ekonomisk hållbarhet integreras.
- Ett starkt utvecklings- och utfallsfokus hos samtliga förvaltningar format i nära relation med den strategiska nivån.
- En arbetsmiljö, för regionens medarbetare, präglad av tillit och ett positivt utbyte i form av ett rikt arbetsinnehåll, arbetstillfredsställelse, gemenskap och personlig yrkesväg.

Avgörande resurser som behöver mobiliseras för att nå framgång anges vara:

- God kännedom om lokala behov och kontinuerlig uppföljning av effekt och kvalitet av regionens verksamheter.
- Hög samverkanskompetens och goda samverkansformer i länet.
- Ett länsövergripande samarbete som stärker kapaciteten i hela Dalarna att få fram underlag för val av åtgärder, baserade på evidens, kostnadseffektivitet och

⁸ Godkänd av regionens centrala förvaltning 2020-08-10, giltig till och med 2023-08-10

måluppfyllelse, och som kontinuerligt och kraftfullt driver arbetet för hållbar utveckling framåt.

4.2.3 Region Dalarnas hållbarhetsprogram 2022–2025

Regionens hållbarhetsprogram 2022–2025⁹ anger regionens hållbarhetsvision 2030, övergripande hållbarhetsmål, delmål för programperioden samt nyckeltal för uppföljning. Programmet bygger på Agenda 2030 och de 17 globala utvecklingsmålen som antagits av FN:s medlemsländer.

Hållbarhetsprogrammets vision 2030:

Region Dalarna bidrar aktivt till ett samhälle som är extra starkt för dem som mest behöver det. Det är ett jämställt samhälle där skillnaderna i livsvillkor människor emellan minskar och som säkerställer att barn och unga i Dalarna har jämlika uppväxtvillkor och att deras rättigheter tas tillvara. Region Dalarna konsumerar och producerar hållbart utan att skada miljö, ekosystem eller människors hälsa. Region Dalarna bedriver god ekonomisk hushållning baserad på social och miljömässig hållbarhet.

Målen är indelade utifrån de tre hållbarhetsdimensionerna: social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet.

Dimension	Övergripande mål	Antal delmål
Social hållbarhet	Region Dalarna bidrar aktivt till ett jämställt och jämlikt samhälle. Barn och unga ska prioriteras och deras rättigheter respekteras och tillgodoses.	9
Ekonomisk hållbarhet	Region Dalarna använder sitt kapital på ett socialt och miljömässighet hållbart sätt och stärker såväl organisationens ekonomi som dess verksamheter.	8
Miljömässig hållbarhet	Region Dalarna ska minska sina utsläpp av växthusgaser med 75 % (jämfört med 2018) samt ha en minimal negativ miljöpåverkan och främja biologisk mångfald och ekosystemtjänster.	15

⁹ Regionfullmäktige 2021-11-15, RD20/01644

Av programmet framgår att regionens hållbarhetsarbete ska integreras i systemet för styrning och ledning. En sammanställning av nationella och regionala styrdokument ska visa på de olika nivåer av styrande dokument som har en tydlig koppling till hållbarhetsprogrammet (se bild nedan).

Ett antal förutsättningar för att hållbarhetsarbetet ska kunna utvecklas i regionen anges:

- Integrera hållbarhet i styrning och ledning och i alla verksamheter.
- Eftersträva hög samverkanskompetens för effektiv samverkan internt och externt.
- Basera hållbarhetsarbetet på ägarskap och delaktighet i organisationens alla delar.
- Anta utmaningar och utveckla innovativa lösningar för att nå hållbarhetsmålen.
- Arbeta med kontinuerlig uppföljning, utbildning och lärande.

Till hållbarhetsprogrammet finns en nyckeltalsbilaga med 65 nyckeltal (28 för social hållbarhet, 17 för ekonomisk hållbarhet och 20 för miljömässig hållbarhet) för att mäta hållbarhetsarbetet i Region Dalarna under 2022.

4.2.4 Dalastrategin 2030 – tillsammans för ett hållbart Dalarna

Dalastrategin¹⁰ är den regionala utvecklingsstrategin för Dalarnas län och innehåller mål och prioriteringar för det gemensamma regionala utvecklingsarbetet fram till år 2030. Strategin har sin grund i det uppdrag Region Dalarna har från regering och riksdag att utarbeta en regional utvecklingsstrategi för länet, samt samordna genomförandet och uppföljningen av strategin. Den regionala utvecklingsstrategin ska vägleda kommuner, näringsliv, akademi, det civila samhället samt länsstyrelse och andra myndigheter i det gemensamma arbetet med regional utveckling.

Det övergripande och långsiktiga målet för strategin är ”Ett hållbart Dalarna med utvecklingskraft i alla delar av länet”. Strategin innehåller tre målområden som knyter an till de tre hållbarhetsdimensionerna, miljömässig, ekonomisk och social hållbarhet. Till respektive målområde finns delmål, prioriteringar och indikatorer. Målområden med tillhörande delmål framgår av tabellen nedan.

Målområde	Delmål
Ett klimatsmart Dalarna	Resurseffektivt utan klimatpåverkan
	Hållbar resurseffektiv mobilitet
	Robusthet och resiliens vid klimatförändringar
Ett konkurrenskraftigt Dalarna	Livskraftigt näringsliv för hållbar tillväxt
	Väl utvecklad och hållbar transportinfrastruktur
	En väl fungerande kompetensförsörjning
	En nyskapande och innovativ region
Ett sammanhållet Dalarna	Goda livsmiljöer med känsla för närhet
	Engagemang och delaktighet för en hållbar utveckling
	Inkluderande, jämlik och jämställd region med god hälsa

En majoritet av intervjuade delade bilden att det finns en röd tråd mellan Dalastrategin och hållbarhetsprogrammet. Detta kan förklaras med att de i framtagandet av hållbarhetsprogrammet togs hänsyn till Dalastrategin och dess skrivningar och vice versa då de beslutades med några månaders mellanrum sommar/hösten 2021. Däremot upplevs det inte tydligt hur förvaltningarna arbetar med Dalastrategin och

¹⁰ Fastställd i Region Dalarnas fullmäktige i juni 2021.

hållbarhetsprogrammet. Det vill säga om de ska arbetas med parallellt eller isär, eller om tanken är att de enbart ska arbeta med det ena eller det andra.

På frågan om de intervjuade upplever styrträngsel gällande styrdokumenterna var svaret att det fortfarande finns en del arbete kvar på att öka samstämmigheten mellan de arbeten som ska bedrivas av nämnder och styrelse. I huvudsak pekar intervjuade representanter från förvaltningarna på att det krävs mer stöd i att bryta ned hållbarhetsprogrammet till konkreta åtgärder.

4.2.5 **Bedömning**

Vår bedömning är att det finns en fastställd dokumenthierarki där hållbarhet och Agenda 2030 kommer in från flera perspektiv, tydligast syns det i Dalastrategin där Region Dalarnas externa hållbarhetsarbete återfinns och i den interna hållbarhetspolicyn och hållbarhetsprogram.

Vidare kan vi konstatera att Region Dalarnas styrmodell, där regionplanen sätter ramarna och uppdragen för hållbarhetsberedningen säkrar kopplingen mellan verksamheterna och hållbarhetspolicyn samt hållbarhetsprogrammet. Däremot framgår det i intervjuer att det går att fortsätta utveckla samstämmigheten mellan Dalastrategin, hållbarhetsprogrammet och det arbete som ska bedrivas av nämnder och styrelse genom regionplanen. Vid tillfället för granskningen är det enligt intervjuade representanter från förvaltningarna tillräckligt tydligt.

I regionplanen framgår det att en utgångspunkt i planen är Agenda 2030 däremot går det inte att utläsa hur regionfullmäktiges uppdrag till respektive nämnd är kopplade till Agenda 2030 mål eller delmål. Vi uppfattar att kopplingen till regionplanen kommer att förtydligas från och med 2023. Det finns olika sätt att integrera hållbarhetsprogrammet i budget och verksamhetsplaner, en variant kan vara dela upp styrningen i kortare 1-åriga mål, 4-åriga mål och strategiska 8-åriga mål. Vi bedömer att en viktig framgångsfaktor är att det ska vara spårbart sett till vilka kvalitativa mål/ kvantitativa nyckeltal som används och hur det sett ut över tid. Detta ska sedan återspeglas i hållbarhetsredovisningen som är beroende av transparens och tydlighet.

Vidare konstaterar vi att mål och delmål i hållbarhetsprogrammet saknar skrivningar kring hur mål och delmål ska följas upp könsuppdelat mellan kvinnor och män. Genom att redan i målsättningen skriva ut att målet ska uppnås för ”kvinnor och män” tydliggörs att uppföljning och analys ska göras uppdelat på kön där så är möjligt. Vi noterar att de i bilagan för nyckeltalen finns nyckeltal fördelat på kön. Kopplingen däremellan är dock inte framskriven i utformningen av mål och delmålen. Resultat uppdelat på kön är av vikt för att kunna upptäcka eventuella icke jämförbara förhållande och information som kan bidra till Region Dalarnas läns arbete med det globala hållbarhetsmålet 6: Jämställdhet. Detta gäller framför allt mål som följs upp genom individbaserade data.

4.3 Implementering av hållbarhetsprogrammet

4.3.1 Genomförande av hållbarhetsprogrammet

Regionplanen är styrande för nämnders och verksamheters målstyrningsprocesser. Enligt instruktionerna från regionplanen skall hållbarhetsprogrammet utgöra utgångspunkten för hållbarhetsberedningens arbete. Hållbarhetsberedningen har ett antal punkter utpekade i regionplanen och dessa verkställs i förvaltningarna med hållbarhetsavdelningen som stöd. I praktiken innebär det att respektive nämnd och förvaltningsledning ansvarar för att mål och delmål från hållbarhetsprogrammet integreras i respektive förvaltning.

Hållbarhetsavdelningen har en handlingsplan för arbetet med hållbarhetsprogrammet år 2022. Av handlingsplanen framgår vilka aktiviteter som ska genomföras (i) generellt, (ii) inom den sociala hållbarhetsfunktionen samt (iii) inom miljöfunktionen. I planen anges vad som ska genomföras, hur det ska genomföras, ansvar för genomförande, vad som ska vara uppnått 2022 (mål) samt var uppföljning ska ske. Inom området för miljöfunktionen anges endast vad som ska genomföras, detta på grund av det fanns vakanser vid tidpunkten för framtagandet av handlingsplanen.

Under år 2022 avser 8 av 16 uppdrag inom det generella hållbarhetsarbetet implementering av regionens hållbarhetsprogram. Följande uppdrag är utpekade:

1. Utveckla former för långsiktigt stöd till politik, regiondirektör samt förvaltningsledning i genomförande av hållbarhetsprogrammet.
2. Arbeta fram en gemensam nivå för rapportering av hållbarhetsprogrammet.
3. Stöd till förvaltningsledningarna för hållbarhetsintegrering i verksamhetsplaner.
4. Stödja hållbarhetsintegrering i styrning och ledning.
5. Medverka i att utveckla verktyg för hållbarhetssäkring.
6. Framtagande av hållbarhetsredovisning inkl. klimatbokslut.
7. Integrera hållbarhet i chefsprogrammet.
8. Använda digitaliseringen för att utveckla kontinuerlig miljö- och folkhälsorapportering.

4.3.2 Integrering av hållbarhetsprogrammet i budget-, besluts- och uppföljningsprocesser samt ledningssystem

Hållbarhetsprogrammet är vid tillfället för granskningen nytt och har därför inte ännu integrerats i budget-, besluts- och uppföljningsprocesser samt ledningssystem. Däremot kan vi konstatera att det i handlingsplanen för hållbarhetsprogrammet finns uppdrag som specifikt ska bidra till integrering av hållbarhetsprogrammet i budget-, besluts- och uppföljningsprocessen samt ledningssystem.

Vid intervjuer med hållbarhetsavdelningen framgår att ett antal uppdrag i hållbarhetsprogrammet är genomförda. Nedan presenteras exempel på genomförda uppdrag, handlingsplanen kommer att redovisas i sin helhet i verksamhetsberättelsen för 2022.

- Stöd till förvaltningsledningarna för hållbarhetsintegrering i verksamhetsplaner inför 2023 har erbjudits och genomförts.
- Utöver detta har Regionservice efterfrågat en utbildning i social hållbarhet och genom detta genomfördes en workshop på ämnet.
- Ett arbete med att stödja upphandlingsenheten med hållbarhetsprioriterade upphandling har påbörjats.
- Samtidigt har förslag till lämpliga verktyg för utbildningsinsatser undersökts.

En utmaning som lyfts från hållbarhetsavdelningen är att det nuvarande övergripande ledningssystemet och verksamhetsstödet i ledningsportalen inte fångar upp den återkommande uppföljningen på ett tillfredställande sätt.

4.3.2.1 Hantering av målkonflikter

Inom ramen för granskningen har vi inte mottagit några beslutade strategier, riktlinjer eller beskrivningar för hur målkonflikter ska hanteras. I intervjuer framgår det att målkonflikter i huvudsak hanteras när de uppstår.

I intervjuer och hållbarhetsavdelningens handlingsplan framgår det att det finns ett förslag gällande hållbarhetsäkring av budget och beslut. Hållbarhetssäkring är ett verktyg och ett arbetssätt för att styra verksamheten mot ökad hållbarhet. Det innebär att hållbarhet beaktas tidigt i processen och att konsekvensbedömningar görs utifrån hållbarhetsperspektiven.

Hållbarhetssäkring ska säkerställa att insatser är relevanta, leder till förbättrande förhållanden, minskar negativa effekter samt synliggör mål- och intressekonflikter utifrån de sociala, miljömässiga och ekonomiska perspektiven.

4.3.3 Samordning mellan nämnder och styrelser i arbetet med att verkställa programmet

Av granskningen framkommer att regionfullmäktiges mål och uppdrag översätts på ett varierande sätt av nämnderna. Ur intervjuer med hållbarhetsavdelningen framgår att även om dess uppdrag är att leda och samordna regionens arbete med hållbar utveckling, är dess verksamhet främst en stödfunktion.

Av intervjuer med representanter från förvaltningarna framkommer att stödet av hållbarhetsavdelningen i många fall varit viktigt. Dock önskas en tydligare målstyrning i dessa frågor från nämnderna så att man skulle bättre veta hur ta sig an frågorna inom förvaltningsledningen och på förvaltningsnivå.

4.3.4 Samordning av Region Dalarnas arbete med hållbarhet utifrån Agenda 2030 med andra aktörer i regionen

Hållbarhetsprogrammet riktar sig internt medan Dalastrategin riktar sig externt. I huvudsak är det verksamhetsområdet Regional Utveckling som arbetar med andra aktörer i regionen.

I intervjuer med representant från regional utveckling uppges arbetet med Dalastrategin till stora delar fungera väl och att det finns ett samarbete med Länsstyrelsen i Dalarnas län. I april 2022 samlades länets aktörer: region, kommuner, näringsliv, myndigheter, civilsamhälle, myndigheter samt högskola – till ett första Dalating. Dalatinget är en regional konferens för ett hållbart Dalarna med utvecklingskraft i alla delar av länet.

4.3.5 Bedömning

Vår bedömning är att hållbarhetsberedningen och hållbarhetsavdelningen har upprättat en god grund för fortsatt implementering av hållbarhetsprogrammet. Vid tillfället för granskningen har en del av uppdragen genomförts.

Vi kan konstatera att det finns förslag att hållbarhets säkra budget och beslut, och genom detta bedömer vi att det finns förutsättningar för en planering i arbetet med målkonflikter.

Vidare noterar vi att verksamhetsstödet och ledningssystemet upplevs som undermåligt och därmed inte tillräcklig för uppföljning. Detta bedömer vi försvårar arbetet med uppföljandet markant och detta kan med fördel ses över för att förbättra arbete med hållbarhetsprogrammet och hållbarhet i stort.

4.4 Hållbar utveckling i regionens nämnder

Region Dalarnas hållbarhetsprogram har inte integrerats i nämndernas verksamhetsplaner för år 2022, detta då verksamhetsplanerna redan fastlagts då hållbarhetsprogrammet antogs.

Av verksamhetsplanerna framgår att samtliga nämnder har antagit mål kopplade till det av fullmäktige beslutade målområdet ”Hållbar utveckling”. De målområden som anges i Region Dalarnas regionplan konkretiseras i nämndernas verksamhetsplaner i mål. Samtliga nämnder har beslutat om minst ett mål inom målområdet ”Hållbar utveckling”, som framgår av sammanställningen nedan varierar antalet mål mellan nämnderna. Fastighetsnämnden, patientnämnden och tandvårdsnämnden har i sina verksamhetsplaner även angett vilka globala hållbarhetsmål (Agenda 2030) som kan kopplas till respektive mål antaget av nämnden.

Verksamhetsplaner 2022	Mål: Hållbar utveckling (antal)	Koppling mellan mål och Agenda 2030 mål och delmål
Regionstyrelsen	1	-
Fastighetsnämnden	8	Ja
Hälso- och sjukvårdsnämnden	4	-
Hälso- och sjukvårdsnämnden / hörsel och syn	1	-
Kollektivtrafiknämnden	4	-
Kostnämnden/Service-nämnden	3	-
Kultur- och bildningsnämnden	3	-
Patientnämnden	1	Ja
Regional Utvecklingsnämnd	18	-
Tandvårdsnämnden	2	Ja

Samtliga nämnder inkluderar även kortare text under rubriken ”Hållbarhet genomsyrar verksamheten” som övergripande beskriver nämndernas arbete och utmaningar inom hållbar utveckling. Tandvårdsnämnden har, utöver målen kopplade till målområde ”Hållbar utveckling”, angett som målsättning att för 2022 aktivt verka för att målen i Agenda 2030 nås samt att sprida information om Agenda 2030-arbetet på verksamhetsnivå genom ett antal åtgärder som anges i verksamhetsplanen.

Kostnämnden/Service-nämnden har ytterligare styrdokument på området för år 2021: en miljöredovisning ur vilken den framgår att miljöarbetet i enheten är genomfört enligt ISO 14001:2015 samt kvalitetscertifierade enligt ISO 9001:2015. Nämnden har även en handlingsplan för 2022 med styrande nyckeltal med bland annat hållbar utveckling.

4.4.1 Bedömning

Eftersom verksamhetsplanerna för år 2022 beslutades innan hållbarhetsprogrammet antogs är de först nästa års verksamhetsplaner för år 2023 som den första omgången med verksamhetsplaner formas efter hållbarhetsprogrammet. Vi kan konstatera att det innan hållbarhetsprogrammet beslutades fanns en annan variant av integrering genom fullmäktiges beslutade målområde för hållbar utveckling. Vi ser det som positivt att det finns ett påbörjat arbete med att integrera hållbarhet och Agenda 2030 i verksamhetsplanerna då det underlättar arbetet med hållbarhetsprogrammet.

4.5 Uppföljning av regionens hållbarhetsarbete

Uppföljningen det av regionfullmäktige beslutade målområdet ”Hållbar utveckling” sker i regionens årsredovisning. Av årsredovisningen för år 2021 framgår att nämnderna totalt antagit 58 mål inom målområdet samt att 8 av dessa mål bedöms som ej uppfyllda.

Regionens arbete utifrån Hållbarhetsprogrammet samt utifrån regionens mål om att minska klimatpåverkan med 75 % till år 2030¹¹ redovisas i Hållbarhetsredovisning och klimatbokslut. År 2021 var det första året som regionen sammanställde en hållbarhetsredovisning. Av redovisningen framgår att år 2022 kommer att ses som ett instegsår där formerna för regionens genomförande, uppföljning och integreringar av programmets målsättningar i regionens ledningssystem ska utvecklas stegvis. För respektive mål i hållbarhetsprogrammet redogörs för:

- Vad som har gjorts och vad som är på gång,
- Vad som saknas (utifrån genomgång av vad som har gjorts och vad som är på gång),
- Förlag på åtgärder, samt
- Redovisning av resultat av nyckeltal kopplat till målet.

För år 2021 gjordes ingen bedömning av resultaten av nyckeltalen, detta då hållbarhetsprogrammet beslutades om i november 2021. I hållbarhetsredovisningen redogörs även vilka revideringar av nyckeltal som ska genomföras inför kommande år med en motivering till varför revideringarna görs. Ett flertal nyckeltals målvärden ska omformuleras inför 2022 för att inkludera ett jämställdhetsperspektiv. I klimatbokslutet redogörs för regionens klimatpåverkan i antal ton CO₂-e¹² från direkta och indirekta utsläpp. Sedan 2018 har utsläppen minskat med 1 921 ton CO₂-e.

4.5.1 **Bedömning**

Vi ser positivt på att Region Dalarnas arbete med hållbarhet återrapporteras årligen. Redovisningen för hållbarhetsarbetet 2021 bedömer vi som saklig och beskrivande gällande framtida aktiviteter. Vår uppfattning är att nästa års redovisning av hållbarhetsarbetet kommer att bli mer omfattande eftersom ett stort arbete pågår under 2022. Hållbarhetsredovisning är ett av regionens främsta verktyg att kommunicera regionens hållbarhetsarbete externt men även internt. Vi ser det som viktigt att redovisningen är transparent och kan spåras till arbetet i verksamheterna.

Vi kan konstatera att det har genomförts en revidering av nyckeltal. Vi är medvetna om att indikatorer och nyckeltal är en utmaning gällande hållbarhet och att t.ex. data från samma år inte alltid finns tillgänglig för olika indikatorer. Nationella samordnaren för Agenda 2030 har i delrapporteringen av Sveriges arbete med Agenda 2030, presenterad den 10 mars 2022, föreslagit att Statistiska Centralbyråns arbete med att samordna produktion, utveckling och tillgängliggörande av statistik och data för hållbar utveckling måste säkerställas.

¹¹ Basår för mätningen är år 2018.

¹² CO₂-e står för koldioxidekvivalenter och är ett mått på utsläpp av växthusgaser som tar hänsyn olika gasers olika förmåga att bidra till växthuseffekten och global uppvärmning.

4.6 Förslag till områden som finns skäl att bevaka ytterligare i kommande granskningar

Inom ramen för granskningen redovisas också förslag på områden som det finns skäl att bevaka ytterligare i kommande granskningar.

- **Hållbarhetsprogrammet**
Följa upp hur det gått med implementeringen inom 2 till 3 år.
- **Ledningssystem/ verksamhetsstöd**
Genomlysning av vilka behov som finns och säkerställa att det finns tillfredställande lösningar för uppföljning.
- **Upphandling**
Följa upp hur det går med hållbar upphandling och kommande krav se avsnitt 4.6.1. omvärldsbevakning och kommande nationell lagstiftning.

4.6.1 Omvärldsbevakning och kommande nationell lagstiftning

Förslag på nya krav på Lagen om offentlig upphandling (LOU)

Regeringen föreslår i promemorian ”En skyldighet att beakta vissa samhällsintressen vid offentlig upphandling” (Ds 2021:31) att det ska vara obligatoriskt att ta hänsyn till klimatet, miljön, människors hälsa, omsorg om djuren samt sociala och arbetsrättsliga aspekter vid offentlig upphandling. Enligt förslaget ska upphandlande myndigheter och enheter också besluta om riktlinjer om hur dessa samhällsintressen ska beaktas. Observera att regeringen har meddelat att tidplanen har förskjutits och att man har för avsikt att frågan ska behandlas i riksdagen under hösten 2022. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2023¹³.

EU-Taxonomin

Taxonomiförordningen utgör ett gemensamt klassificeringssystem för vilka ekonomiska verksamheter som är miljömässigt hållbara. Syftet är att hjälpa investerare att identifiera och jämföra miljömässigt hållbara investeringar. I dagsläget träffas regioner och kommuner inte direkt av redovisningskraven från EU-taxonomin. Däremot berörs offentligt ägda bolag, specifikt inom vatten och avlopp, fastigheter och transport om de uppfyller kraven för Årsredovisningslagen. EU-taxonomin är relevant för kommuner och regioner att känna till och arbeta med utifrån flera aspekter, dels utifrån om bolagen omfattas eller inte, dels utifrån framtida hållbara investeringar och slutligen för att kunna genomföra hållbara upphandlingar. EU-taxonomin är designat för att vara normdrivande och sätta en högre standard på hållbarhetsarbetet generellt inom EU men även internationellt¹⁴.

¹³ Läs mer om lagförslaget: [En skyldighet att beakta vissa samhällsintressen vid offentlig upphandling - Regeringen.se](#)

¹⁴ Läs mer om EU-taxonomin hos finansinspektionen: [Taxonomi | Finansinspektionen](#)

Region Dalarna
Granskning av regionens arbete med Agenda 2030

2022-11-07

Datum som ovan

KPMG AB

Elena Alvarez Blomgren
Kommunal revisor

Lovisa Jansson
Kommunal revisor

Per Naartjärvi
Certifierad kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.